

***2 лютого
Всесвітній день
водно-болотяних угідь***

- ▶ *Водно-болотні угіддя (ВБУ) - райони боліт, фенів, торф'яних угідь або- природних або штучних водойм, постійних чи тимчасових, стоячих або проточних, прісних, солонуватих або солоних, включаючи морські акваторії, глибина яких під час відпливу не перевищує шести метрів (стаття 1 Конвенції).*

Водно-болотні угіддя є невід'ємною частиною довкілля:

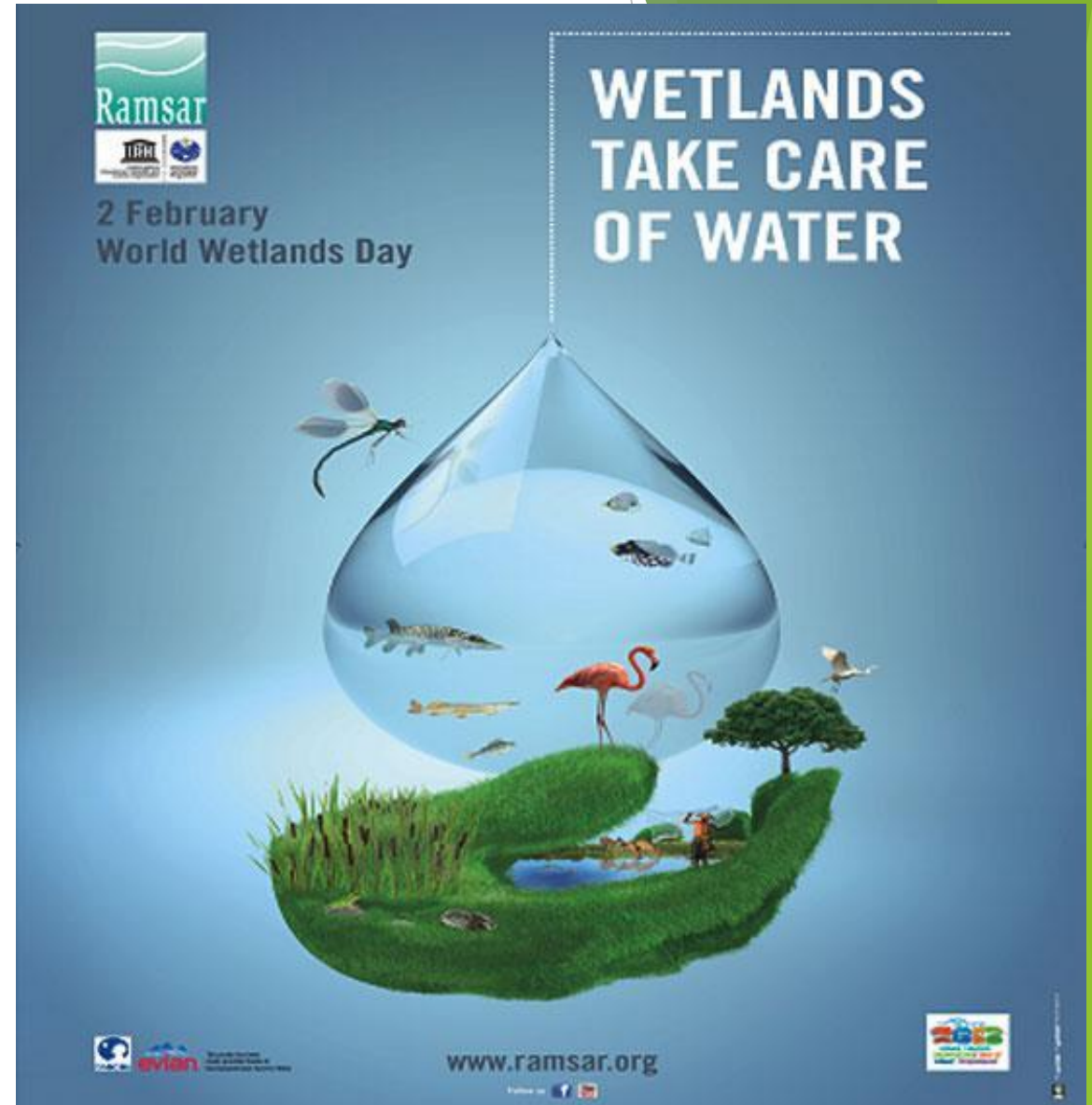
- ▶ допомагають зменшити вплив повеней
- ▶ підтримують існування рідкісних видів рослин, звірів, птахів
- ▶ є регулятором клімату
- ▶ єдина екосистема, що протидіє накопиченню CO₂ в атмосфері і відповідно зростанню парникового ефекта
- ▶ збирає та накопичує дощові та талі води. Використовуючи її протягом посушливого періоду болота не дають міліти річкам, що протікають серед них
- ▶ підтримують існування малих річок

Конвенція про водно-болотні угіддя (Convention on Wetlands),

- ▶ підписана 2 лютого 1971 в місті Рамсарі (Іран) і з тих пір носить назву Рамсарської конвенції (Ramsar Convention).
- ▶ Основною метою цієї Конвенції є збереження та раціональне використання водно-болотних угідь як засобу досягнення збалансованого розвитку в усьому світі і задля збереження місць проживання водоплавних птахів в усьому світі.
- ▶ З 29 жовтня 1996 року Україна входить в число 168 країн - Договірних Сторін Конвенції.
- ▶ Остання дванадцята Рамсарська конвенція була проведена 9 червня 2015 року в м. Пунта дель Есте, Уругвай. У Конференції Сторін Рамсарської конвенції взяли участь понад 800 делегатів з 160 країн світу, у тому числі делегація України.

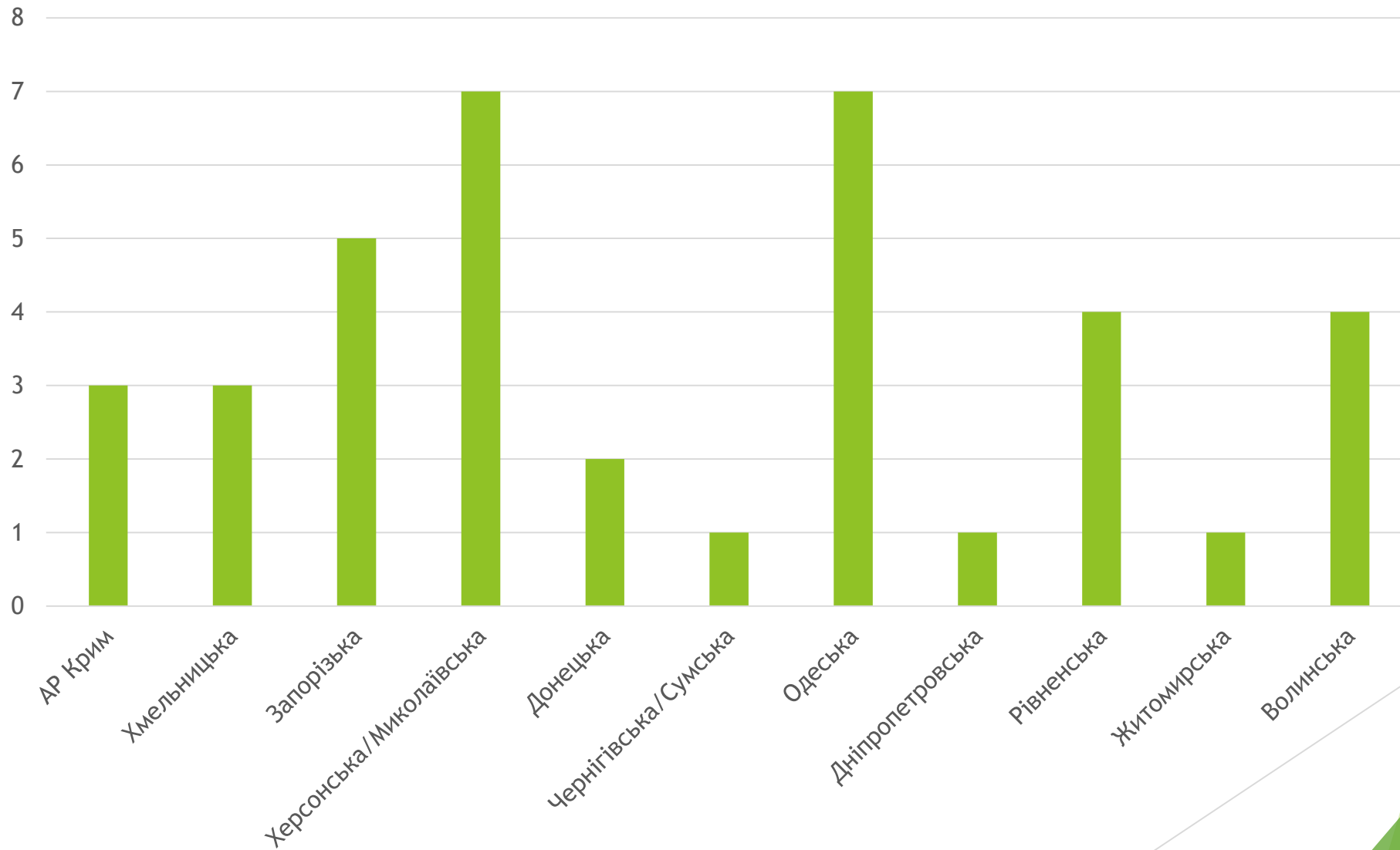
- ▶ Станом водно-болотних угідь у глобальному масштабі опікується міжнародна організація «**Wetlands International**» (www.wetlands.org).
- ▶ На цей час Перелік водно-болотних угідь включає **2 170** об'єктів загальною площею **207,045** млн. га.

На території України **39** водно-болотних угіддя визнаних Рамсарською конвенцією (**786 321** гектар)

Наявність Рамсарських ВБУ у областях України

Перелік погоджених угідь

№	Назва	Область	Площа, га
1	Атак - Боржавське	<u>Закарпатська область</u>	283
2	<u>Долина нарцисів</u>	<u>Закарпатська область</u>	256
3	<u>Печера Дружба</u>	<u>Закарпатська область</u>	0,13
4	<u>Чорне багно</u>	<u>Закарпатська область</u>	15
5	<u>Бурштинське водосховище</u>	<u>Івано-Франківська область</u>	1 260
6	Витоки р. <u>Погорілець</u>	<u>Івано-Франківська область</u>	1 625
7	Витоки ріки <u>Прут</u>	<u>Івано-Франківська, Закарпатська області</u>	4 935
8	Ріка <u>Дністер</u>	<u>Івано-Франківська область</u>	820
9	Верхове болото "Надсяння"	<u>Львівська область</u>	37
10	Лядова-Мурафа	<u>Вінницька область</u>	5 394,28
11	Урочище Озірний-Бребенескул	<u>Закарпатська область</u>	1 656,91
12	Верхів'я річки <u>Уж</u>	<u>Закарпатська область</u>	1 054
13	<u>Форнош</u>	<u>Закарпатська область</u>	210

Заплава Десни - загальна площа угіддя 4270 га

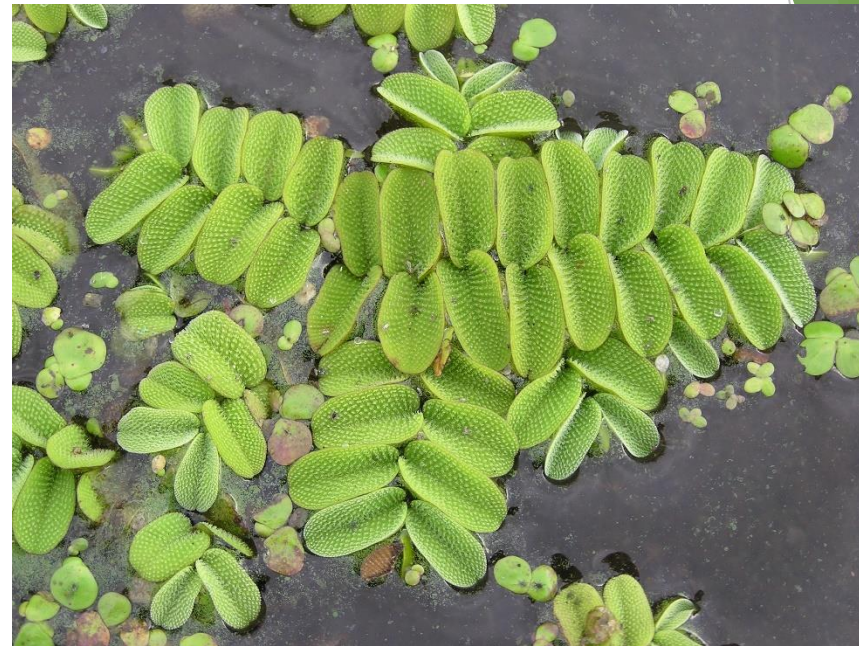
Угіддя являє собою широку заплаву р. Десна з численними старицями, заплавними озерами з розвинутою прибережно-водною рослинністю, торфовими болотами і луками, невеличкими ділянками заплавних лісів.

Обґрунтування рамсарських критеріїв:

- ▶ (1) Угіддя є типовою і водночас однією з найкраще збережених у природному стані ділянок Десни і представляє собою розвинену річкову мережу з численними старицями, озерами, болотами і заплавами лучними ділянками з відповідними типами рослинності: водяноюта прибережно-водяною, болотяною, чагарниковою, лучною та, частково, лісовою.
- ▶ (2) Збереженість водяної рослинності засвідчує наявність рідкісних водяних угруповань з домінуванням горіха плаваючого *Trapa natans*, плавуну щитолистого *Nymphoides peltata* та сальвінії плаваючої *Salvinia natans*, занесених до Зеленої книги України. Угіддя підтримує існування низки видів риби, ссавців та птахів, що занесені до Червоної книги України та Червоного переліку IUCN.
- ▶ (3) Угіддя є надзвичайно важливим для збереження біорізноманіття Поліської низовини – найбільш обводненої і заболоченої ділянки Континентального біогеографічного регіону Європи. Серед прибережно-водяної рослинності масово гніздяться види птахів водно-болотяного комплексу, біля води поширені ссавці.
- ▶ (4) Угіддя надзвичайно важливе для гніздування птахів.
- ▶ (7) Угіддя важливе для збереження досить значного різноманіття (33 види риби) іхтіофауни, характерної для басейну Десни і Дніпра в цілому.
- ▶ (8) Рідкісний вид стерлядь *Acipenser ruthenus* постійно нереститься у квітні-травні біля села Очкине на глибинах більше 10 м. Всі види риби, які поширені в угідді, мають належні умови для нересту та нагулу; молодь риби скочується вниз по річці, збагачуючи іхтіофауну нижніх ділянок річки та її приток

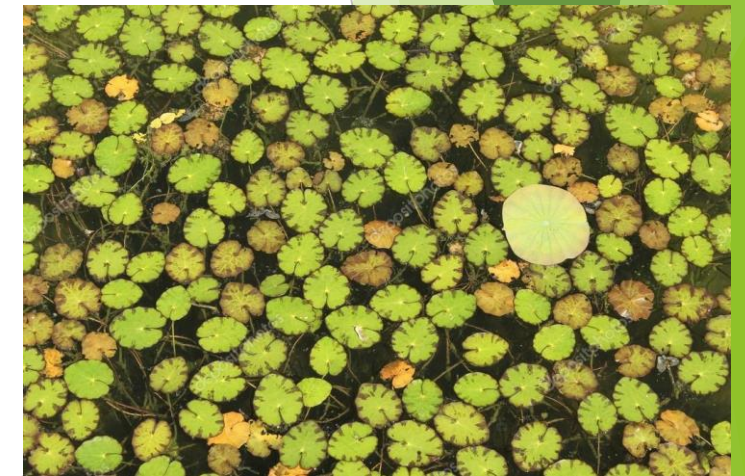

Trapa natans

Salvinia natans

- ▶ Флора судинних рослин налічує 594 види, серед яких і **6 видів**, занесених до Червоної книги України, зокрема водяний горіх плаваючий (Trapa natans), плавун щитолистий (Nymphoides peltata), сальвінія плаваюча (Salvinia natans), які є домінантами рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України.
- ▶ На території цього екологічного ядра відмічено **23 види** з регіонального списку рідкісних видів Сумської та Чернігівської областей.

Nymphoides peltata

- ▶ Список хребетних тварин налічує 261 вид, в тому числі:
- ▶ 1 вид круглоротих, 33 - риб, 12 - земноводних, 7 - плазунів, 154 - птахів
30 - ссавців.
- ▶ На території ВБУ представлено **13 видів** хребетних, занесених до Червоної книги України, та 24 регіонально рідкісних види, що охороняються в Сумській обл.

Заплава Сули

- ▶ Угіддя локалізоване в долині р. Сула між селами Валіївка та Верхосулка Білопільського району до с. Гудими Роменського району. Територія проходить через смт Недригайлів та м. Ромни.
- ▶ Площа: 10598 га.
- ▶ Відмічено 4 види хребетних, занесених до Європейського червоного списку, 6 видів хребетних та 4 види рослин з Червоної книги України, 2 формації водних рослин із Зеленої книги України.

Верхів'я річки Битиця

- ▶ ВБУ розташоване у верхів'ях р. Битиця (правий доплив р. Псел), в районі с. Вакалівщина, за 22 км на північ від м. Суми
- ▶ Площа: 700 га
- ▶ заліснені пагорби, розсічені системою заболочених перезволожених ярів.
- ▶ На цій території збереглася ціла низка вразливих і рідкісних видів: комах, птахів, плазунів та амфібій
- ▶ “червонокнижні” види ссавців – горностаї *Mustela erminea*, норка європейська *M. lutreola*, борсук звичайний *Meles meles*, нічниця ставкова *Miotis dasycneme*, видра річкова *Lutra lutra*, які включені також до Європейського червоного списку.
- ▶ рідкісні судинні рослини, зникнення яких спричинить суттєве зниження рівня біорізноманіття даного регіону. Передусім, це популяції реліктів третинного періоду – папороті страусове перо звичайне *Matteuccia struthiopteris*, лунарії оживаючої *Lunaria rediviva* та черемші *Allium ursinum*.

Заплава середньої частини р. Псел

- ▶ між с. Шпилівка, смт Низи Сумського району та с. Ворожба Лебединського району.
- ▶ Площа: 4860 га.
- ▶ типовий фрагмент інтразонального ландшафту рівнинної річки, де збереглися усі морфологічні елементи річкової долини
- ▶ 400 видів судинних рослин
- ▶ Є одним з небагатьох місць гніздування журавля сірого *Grus grus* та рефугіумом для “червонокнижного” виду – рясоніжки (кутори) малої *Neotmys anomalus*.

Заплава річки Ворскла

- ▶ Великописарівський, Тростянецький та Охтирський райони нижче с. Вольне і с. Ямне до с. Скельки.
- ▶ Площа: 13500 га.
- ▶ Типові заплавні болота і значні площі зволжених і перезволжених лук, де збереглися популяції цілого ряду рідкісних видів рослин і тварин, що охороняються. Територія ВБУ має розглядатись як рефугіум, оскільки вище і нижче за течією заплавні комплекси частково трансформовані.
- ▶ Водно-болотний комплекс забезпечив збереження цілого ряду видів рослин і тварин.
- ▶ Є потужним осередком збереження цілого ряду уразливих видів та їх ценотичних об'єднань. Насамперед, це рослини з Червоної та Зеленої книг України.
- ▶ Ділянка р. Ворскли в районі ВБУ забезпечує підтримання популяцій видів риб, що охороняються, а також міноги української *Eudon tom. yzon magiae*. Присутність цих видів забезпечує підтримання загального рівня біорізноманіття у даному регіоні.
- ▶ Є ділянкою заплави, низинні фрагменти якої систематично заливаються у період весняної повені, завдяки чому створюються оптимальні умови для нересту більшості видів риб та росту мальків.

